

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne.

Viite:

Elenius, L., Karjalainen, R.-L. & Kunnela, A. 2019. Tiedonhankinnan opetuksen tila AMK-kirjastoissa - kyselyn tuloksia. *Kreodi* (3). <https://www.kreodi.fi/arkisto/artikkelit/tiedonhankinnan-opetuksen-tila-amk-kirjastoissa-kyselyn-tuloksia>

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Image by Devanath from Pixabay

03.06.2019, 20:53

TIEDONHANKINNAN OPETUKSEN TILA AMK-KIRJASTOISSA -KYSELYN TULOKSIA

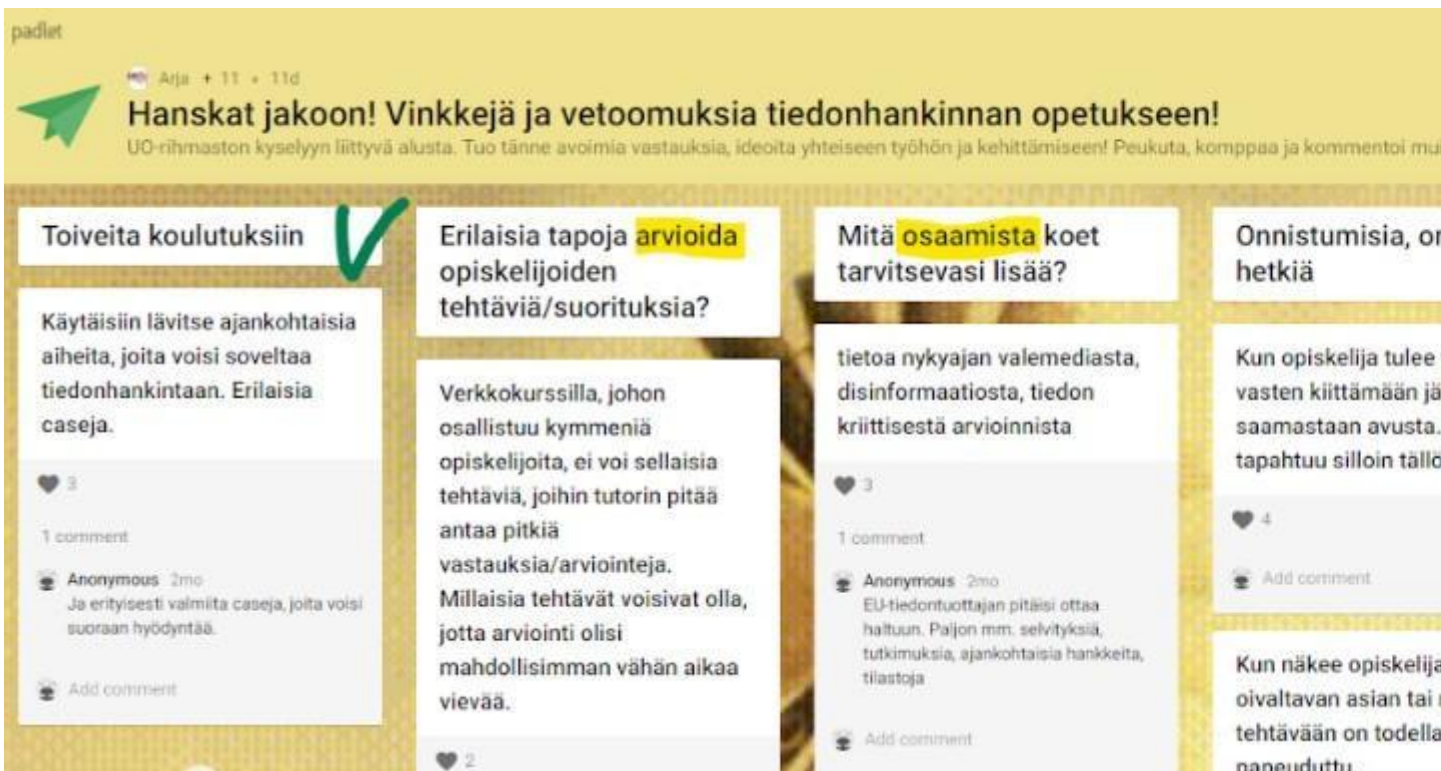
Leena Elenius

Riitta-Liisa Karjalainen

Arja Kunnela

Keväällä 2018 Uudet oppimisympäristöt -rihmaston verkkotapaamisessa heräsi ajatus kartoittaa tiedonhankinnan opetuksen nykytila amk-kirjastoissa. Kartoituksen tavoitteena oli saada yleiskuva tiedonhankinnan opetuksen tilasta, sen muuttumisesta ja tulevaisuuden kysymyksistä. Tavoitteena oli myös, että kartoitus lisää amk-kirjastolaisten ymmärrystä opetuksen erilaisista tavoista ja muodoista, yhteistyöstä opetuksen ja tutkimuksen kanssa. Kartoituksen avulla saadaan tietoa kehittämisen ja esimerkiksi koulutusten suunnittelun avuksi.

Kartoituksen tekijöiksi lupautuivat Riitta-Liisa Karjalainen (KAMK), Arja Kunnela (JAMK) ja Leena Elenius (SeAMK).

Tiedonkeruu toteutettiin Office365 Forms -kyselynä verkossa 5.2.–1.4.2019.

KYSELYN TOTEUTUS

Tiedonkeruu toteutettiin Office365 Forms -kyselynä verkossa 5.2.–1.4.2019.

Kartoituksessa käytettiin sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Perinteisen kyselylomakkeen lisäksi käytössä oli Padlet-alusta, jonne osallistujia pyydettiin lisäämään ajatuksiaan, kokemuksiaan ja näkemyksiään tiedonhankinnan opetukseen liittyen. Padlet tarjosi vuorovaikutteisen työkalun osallistujien täydentäville kommenteille, kysymyksille ja "tykkäyksille", joihin kysely ei anna mahdollisuutta.

YHTEENSÄ 50 VASTAUSTA

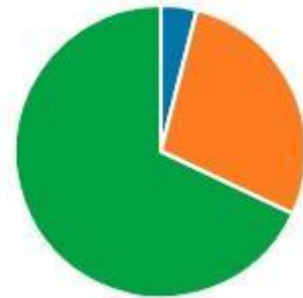
Vastauksia saatiin yhteensä 50. Keskimääräinen vastausaika oli 43 minuuttia. Vastausaika vaihteli kuudesta minuutista yli viiteen tuntiin. Todellinen vastausaika vaihteli siis aika paljon, mutta keskiarvo osuu hyvin siihen aikaraamiin, joka annettiin kyselyn esittelyohjeissa.

VASTAAJAT INFORMAATIKKOJA, JOILLA PITKÄ TYÖKOKEMUS

Suurin osa vastaajista oli tehtävänimikkeeltään informaatikkoja. Heitä oli 39, muita tehtävänimikkeitä olivat mm. kirjastonhoitaja, kirjastopäällikkö, opettaja, tietoasiantuntija, tietopalvelupäällikkö ja tietopalvelusihteeri. Ohjaukseen osallistuu laajemmin kirjastojen henkilökuntaa, erityisesti asiakaspalvelu mielletään vahvasti myös ohjaustilanteeksi.

Työ- ja opetuskokemukseltaan vastaajat olivat kokeneita. Yli 15 vuoden kirjastotyökokemus oli 68 %:lla.

1-5 vuotta	2
6-15 vuotta	14
yli 15 vuotta	34

Kuva 1. Työkokemus kirjastossa

Opetuskokemus ei ollut aivan näin vahva. Yli 15 vuoden opetuskokemus kirjastossa oli kuitenkin puolella vastaajista.

1-5 vuotta	4
6-15 vuotta	21
yli 15 vuotta	25

Kuva

2. Opetuskokemus kirjastossa

OPETUKSEN MÄÄRÄ VAIHTELEE (JA PALJON!)

Opetuksen määrää sai arvioida sillä mittarilla tai menetelmällä, joka sopii parhaiten itselle ja omaan organisaatioon.

Vastaajat arvioivat opetuksen määrää opintopisteinä, tunteina ja prosentteina työajasta. Opintopisteiden määrä vaihteli 5–470 opintopisteen välillä ja tuntimäärä 10–400 tunnin välillä. Vain neljä vastaajista arvioi opetuksen määrää prosentteina osana työaikaa. Siinäkin oli vaihtelua 30–70 %. Opintopisteet ja opetustunnit ovat tilastoitavia numerotietoja, mutta prosentuaalinen osuus perustuu kunkin omaan arvioon. Keskiarvon laskemista varten vastaukset muutettiin lähiopetustunneiksi. Vastauksista lasketun keskiarvon perusteella informaatikot opettavat noin 80 tuntia vuodessa. Näissä tunneissa on lähituntien lisäksi mukana suunnittelu ja arviointi.

Yhdessä vastauksessa opetuksen määrä oli huomattavasti suurempi kuin muissa, joten tätä ei laskettu mukaan keskiarvoon. Yhden vastaajan mukaan opetuksen määrää on vaikea arvioida. Yksi vastaaja ei arvioinut opetuksen määrää, koska heillä käytetään käsitettä ohjaus.

MILLÄ PÄTEVYYDELLÄ OPETETAAN?

Pedagoginen pätevyys on lähes puolella (46 %) vastaajista. Neljä vastaajaa harkitsee pedagogisen pätevyyden hankkimista. Pedagoginen pätevyys näyttää kutakuinkin jakavan vastaajat kahteen leiriin. Toinen suunnittelee tai on hankkinut pätevyyden, toinen puoli ei ole hankkinut pätevyyttä eikä suunnittele sitä.

Pedagogiseen osaamiseen liittyy myös kysymys, jossa kartoitettiin osaamistarpeita. Siinä verkko-opetus ja digitaaliset työvälineet nousivat kärkeen.

Kuva

3. Onko sinulla pedagoginen pätevyys?

OPPIMISEN ARVIOINTISKAALAT

Arviointia koskevassa kysymyksessä sai valita useita vaihtoehtoja, koska on todennäköistä, että vastaajilla on käytössä erilaisia arviointitapoja opintojaksosta ja tutkinto-ohjelmasta riippuen.

Puolet vastaajista antaa arvosanan suorituksesta ja oppimistehtävistä. Numeroarviointia käyttää neljä vastaajaa ja hyväksytty / hylätty -arviointia 28 vastaajaa. Vastaajista 24 ei arvioi suorituksia lainkaan.

Kuva 4. Miten pääsääntöisesti arvioit opiskelijoiden tehtäviä ja suorituksia?

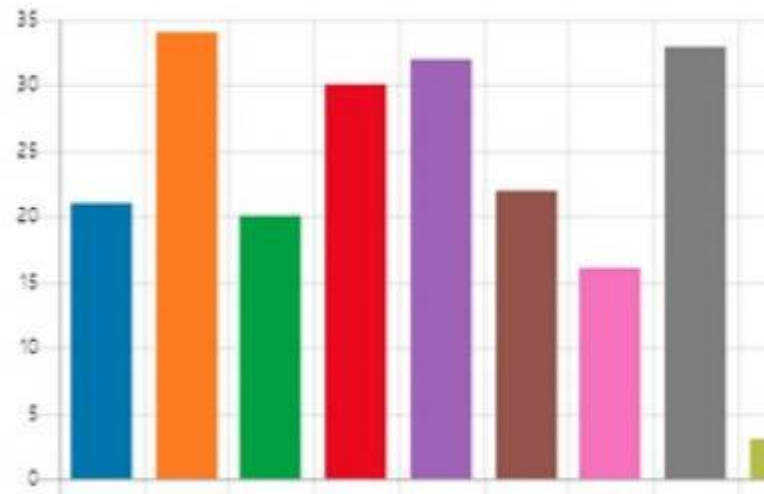
Padlet-alustalla yksi vastaajista kertoi, ettei isolla verkkokurssilla voi teettää sellaisia tehtäviä, joihin pitää antaa pitkiä vastauksia ja arviointeja. Hän myös kysyy vertaisyhteisöltä vinkkejä asiaan. Yksi vastaaja käyttää ryhmäpäiväkirjaa, jolloin opiskelijat voivat pienryhmässä kirjoittaa vastauksia ja hioa esim. lähdeluettelomerkintöjä yhteisellä alustalla.

OSAAMISTARPEITA RIITTÄÄ

Omia ammatillisia osaamistarpeita kartoittavassa kysymyksessä sai valita useampia vaihtoehtoja. Eniten vastauksia saivat: verkko-opetus ja digitaaliset työvälineet, tiedon käyttö työelämässä, avoin tieto ja avoimet oppimateriaalit, joista jokainen vaihtoehto oli valittu vähintään 30 kertaa.

Ammatti- ja tutkintoalojen sisällön osaaminen ja tuntemus jäi muita vähäisemmille maininnoille. Onko niin, että se koetaan pääosin riittäväksi, sillä vastaajista vain kolmannes koki tarvitsevansa tähän lisätietoa?

● Pedagogiikka ja didaktiikka	21
● Verkko-opetus ja digitaaliset t...	34
● Tiedonlähteiden tuntemus	20
● Avoimet oppimateriaalit	30
● Avoin tieto	32
● Informaatiolukutaidon (uudet)...	22
● Ammatti- ja tutkintoalojen sis...	16
● Tiedonkäyttö työelämässä	33
● Muuta, mitä? Kerro lisää avoi...	3

Kuva 5. Millaista osaamista ja tietoa koet tarvitsevasi lisää?

Padlet-alustalle kirjatuiissa tiedontarpeissa mainittiin mm. valemedia, tiedon kriittinen arviointi, EU-tieto, avoimen tiedon ja datan hyödyntäminen.

YHTEISTYÖTÄ OPISKELIJAN OPPIMISEN ETEEN

Vastausten perusteella tärkein yhteiskumppani kirjastolle on ammattikorkeakoulun opetushenkilöstö. Sen kanssa kehitetään OPSiin perustuvaa integroitua opetusta joko viestinnän opetuksen tai ammattiaineiden sisällä. Erityisen tyypillinen ja tärkeä tiedonhankinnan opetuksen yhteistyökuvio on integroitu opinnäytetyövaiheeseen.

Monimuotoistuva opetus haastaa kirjaston luomaan ja tuomaan uusia välineitä ja tapoja tiedonhankinnan opetukseen ja opiskelijoiden ohjaukseen. Kasvokkain kohtaamiset ovat yksi tapa henkilökohtaiseen ohjaamiseen, verkkovideot ja muu digitaalinen materiaali yhtä lailla kirjaston opetusvälineistössä. Verkkopedagogiikka kuuluu amk-kirjastoon siinä missä perinteiset välineet ja toimintamuodotkin.

YHTEENVETOA JA AJATUKSIA VASTAUKSISTA

Vastauksista näkyi, että kysely koettiin tärkeäksi ja vastaamiseen käytettiin aikaa. Vastaukset olivat sisällöllisesti runsaita ja kysymyksiin oli paneuduttu. Yksi vastaajista jopa kiitteli: "Kiitos kyselystä, tämä selkeytti omiakin ajatuksia."

Suurimmalla osalla vastaajista oli pitkä kirjastotyö- ja opetuskokemus. Noin puolella vastaajista on pedagoginen pätevyys. Mielenkiintoisena huomiona vastauksista nousi esille, että vastaajat, joilla ei ole pätevyyttä, eivät sitä aio myöskään hankkia.

Keskimäärin yksi henkilö opettaa noin 80 tuntia vuodessa, mutta kyselyn paljasti, että opetuksen määrässä on yksilötasolla erittäin suurta vaihtelua. Numeroarviointia käyttää vain neljä. Kysymyksen asettelussa ei erikseen otettu esille mahdollisia integroituja, yhteistoteutuksina opetettuja opintojaksoja. Niiden arvioinnissa numeroarviointia saattaa olla enemmän käytössä.

Osaamis- ja tiedontarpeita kysyttiin valmiiden vastausvaihtoehtojen avulla. Vaihtoehtoja sai valita useita, mikä näkyy osaamistarpeiden määrässä ja kirjossa. Osa vastaajista valitsi kaikki vaihtoehdot. **Osaamistarpeiden TOP 3** ovat verkko-opetus ja digitaaliset työvälineet, tiedonkäyttö työelämässä sekä avoin tieto.

AMK-opetuksen monimuotoistuminen lisää tarvetta erilaisille verkko- ja etätoteutuksille. Digiosaaminen on pidettävä ajan tasalla. Avoimen tiedon ja tutkimuksen kysymykset ja pulmat ovat osa kirjastotyötä sekä tiedon löytämisen että julkaisemisen näkökulmista. Tiedonkäyttö työelämässä liittyy kiinteästi edellisiin mm. digivälineiden ja tiedon avoimuuden näkökulmista.

Yhteistyö opettajien kanssa on henkilö- ja tilannesidonnaista. Organisaatiomuutokset ammattikorkeakouluissa ja henkilöstön väheneminen eivät voi olla vaikuttamatta yhteistyön laatuun ja siten vaikuttavuuteen. Digitaalisuus on haastanut kirjastot siinä missä ammattikorkeakoulutkin. Synergiaetuja haetaan joka puolella, varsinkin supistuvien resurssien aikaan.

KIRJOITTAJAT:

Leena Elenius, SeAMK, informaatikko
Riitta-Liisa Karjalainen, KAMK, kirjaston johtaja
Arja Kunnela, JAMK, informaatikko